

"A Mauritània encara hi ha esclavatge"

Fatimata M'Baye (Djéol, 1956) és una de les dues úniques advocadesses de Mauritània. Vice-presidenta de l'Associació de Drets Humans i col·laboradora de l'ONG catalana Intermón, denuncia l'esclavatge que encara existeix al seu país.

Mauritània és considerat un dels estats "menys inestables" del nord-oest d'Àfrica. Això no vol dir, però, que els petits polvorins que té al voltant i a l'interior puguin trencar el difícil equilibri en què viu. A mig camí entre el Sàhara, el Magrib, i el Sahel, i format per població àrabo-berber i negroide, a Mauritània es viu un xoc entre el que sovint s'ha definit com "Àfrica blanca" i "Àfrica negra". L'any 1998 un reportatge a la televisió francesa France 3 va sacsejar el país recordant que l'esclavatge continuava present tot i l'abolició de l'any 1980. Tot i que això va significar un toc d'atenció des d'Europa cap als actuals dirigents mauritans, segons l'advocadessa mauritana defensora dels drets humans, Fatimata M'Baye, la situació no ha canviat gaire des d'aleshores.

—*Què en pensa, de la situació dels drets humans a Mauritània?*

—No hi ha llibertat per exercir els drets humans en el sentit estricte de la llei. I les autoritats mauritanes no han fet res per respectar els instruments internacionals que han estat ratificats per Mauritània per permetre l'exercici de totes les llibertats i dels drets humans. Però el que agreuja la situació és l'existència de l'esclavatge humà. Pur i simple.

—*Però les autoritats mauritanes diuen que l'esclavatge està pràcticament suprimit i que només hi ha alguns petits problemes lligats a la mentalitat tradicional, a la situació econòmica, etc.*

—Sí. Però la situació és una altra. Hem constatat que hi ha efectivament homes, dones i infants que encara són propietat d'altres homes. I així els poden vendre,

els poden deixar, o els poden donar. És una situació molt flagrant, contrària a l'esperit de l'islam i a l'estat, perquè l'esclavatge va ser abolit a Mauritània l'any 1980. El problema és que no hi ha decrets que permetin aplicar aquesta abolicció. Ni tampoc hi ha mesures sancionadores per als qui practiquen l'esclavatge.

—Però Mauritània té unes institucions que permeten controlar l'aplicació de la llei.

—Però estan en letargia. A més, tinc la impressió que aquestes institucions van ser creades únicament per complaure el Banc Mundial, la Unió Europea i el Fons Monetari Internacional. Només per obtenir finançament. I realment els diners arriben a l'estat, però només se'n beneficia una petita part del poble maurità. Ni el Tribunal Suprem ni el Consell Constitucional no han controlat mai la legalitat dels procediments, ni han pres cap decisió. Tenim uns grans edificis però a dins no es fa res.

—Per què es manté aquesta situació d'esclavatge?

—Mauritània és una societat molt tribalista, molt classificada i la gent encara diu: "tal persona és inferior per què pertany a una casta inferior". El govern, en tant que democràtic, hauria de ser qui hauria de canviar aquesta manera de veure la societat.

—Perquè algú esdevingui esclau ha de pertànyer a alguna casta concreta o s'hi pot arribar per culpa dels deutes econòmics?

—Els esclaus que hi ha avui a Mauritània són gent que els seus pares ja eren esclaus. Alguns se'n alliberen quan es casen. És a dir, que en un matrimoni si la dona és esclava el marit ha de comprar la llibertat d'aquesta dona. Si no ho fa, tots els fills que surtin d'aquest matrimoni són esclaus. Perquè l'esclavatge es transmet pel cantó de la dona.

—Quant val la llibertat d'un esclau?

—Depèn, la quantitat es discuteix dins la família. Pot ser el valor d'un camell o dos. Depèn de si consideren que és bo, si és jove... si és molt vell aleshores li diuen que se'n pot anar sense pagar res. Però hi ha molts esclaus que en un moment donat van aconseguir la llibertat que han estat recuperats pels seus antics amos. I només els hi paguen potser amb uns pantalons a fi de mes. Això és explotació. La majoria són analfabets. I els amos se'n aprofiten per prendre'ls els fills i vendre'ls a l'Àrabia Saudita o als Emirats Àrabs.

—Com?

—S'enduen els fills amb l'excusa que seran educats en aquests països i després els venen. Els amos diuen als pares d'aquests nens que cada mes els hi donaran diners i com que els pares són pobres ho accepten. A més, els hi fan signar un certificat pel qual els hi

cedeixen els fills. D'aquesta manera poden treure els fills del país. I just sortir de Mauritània se'ls venen. Als pares només els donen diners un cop i prou. I quan algú aconsegueix demostrar que s'ha comès un delictes d'aquest tipus, el govern, com a màxim, parla d'abús de confiança, però mai d'esclavatge.

—Tinc entès que vostè ha dut un cas d'esclavatge...

—Sí, es tracta d'un nen petit nascut el 1978, que se'l van endur el 1984 a l'Àrabia Saudita i el feien fer de joquei de camells. El seu pare el va buscar per tot i va ser algú que va anar a l'Àrabia que el va veure i li va dir: "el teu fill és a l'Àrabia Saudita fent de joquei". Ell va dur el cas als tribunals i van cridar l'home que s'havia endut el nen. Finalment van aconseguir tornar el nen al seu país. Jo, quan vaig veure aquell nen, vaig plorar, perquè el nen era encara molt petit, però estava completament traumatitzat. Li

podies parlar durant una hora o més i no et responia. Es quedava mirant-te sense dir res. Era completament boig. Vaig parlar una mica al final amb el nen i em va dir que allà hi havia més nens, que no estava sol.

—Quan es parla dels drets humans sovint es diu que els drets de l'home estan fets des d'una visió occidental i que no és possible aplicar-los a l'Àfrica o a l'Àsia. Què en pensa?

—No hi estic gens d'acord. Els drets humans són universals. De la mateixa manera que tu tens la necessitat d'expressar el que penses jo també en tinc. És el mateix. Jo també tinc necessitat d'expressar el que penso. I de la mateixa manera que tu pots dir que has de fer una associació de desenvolupament o una ONG al teu país, jo també ho puc dir. No estic gens d'acord amb aquesta visió. Estem d'acord que les idees liberals van néixer en el món occidental, però això no vol pas dir que no hàgim trobat el mateix a l'Àfrica, a l'Àsia o a Sud-amèrica. A tot arreu l'home és el mateix i té sensacions. La dignitat humana és universal, no pot ser atribuïda només al món occidental.

—És optimista per solucionar els problemes de Mauritània?

—Sí, perquè la societat civil mauritana està en el camí de reforçar-se i crec que el govern potser canviarà. Els amics de Mauritània de l'exterior i les institucions financeres li reclamaran que respecti la dignitat de l'home i que permeti que tots els mauritans participin en la construcció del país. Jo crec que el món és una vila planetària on tothom es retroba i si uns estan més endarrerits que els altres no es pot avançar bé.

"No estic gens d'acord que els drets humans només són d'aplicació al món occidental. Els drets humans són universals. De la mateixa manera que tu tens la necessitat d'expressar el que penses jo també en tinc."

"El preu de la llibertat d'un esclau es discuteix dins de la família. Pot ser el valor d'un camell o dos. Depèn de si consideren que és bo, si és jove... si és molt vell aleshores el deixen anar sense pagar res."

Oriol Cortacans